

Bréfa- og málasafn 1951

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Utanríkisráðherra – Utanríkismál – Bréf - Agnar kl. Jónsson - Eiríkur Benedikz - Ólafur Thors - Jakob Möller - Gunnar Thoroddsen - Stefán Þorvarðarson - Gísli Sveinsson - H.A. Thomsen - Gísli Sveinsson - Helgi P. Briem – 1951

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-14, Örk 4

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Reykjavík, 5th April, '51.

Dear Sirs:

Please forward to me c/o the Icelandic Legation, 17 Buckingham Gate, London, S.W.1., a copy of The Case of Comrade Tulavev by Victor Serge (Hamish Hamilton) and debit the amount to my account with you.

Yours faithfully,

Bjarni Benediktsson
Minister for Foreign Affairs
of Iceland.

Hugh Rees Ltd.,
47 Pall Mall,
London S.W.1.

Reykjavík, July 30th, 1951.

Dear Sir:

Please dispatch to me c/o the Icelandic Legation, 17 Buckingham Gate, London, S.W.1., "The Hinge of Fate" by Churchill and debit the amount to my account with you.

Yours faithfully,

(Bjarni Benediktsson)

Messrs. Hugh Rees Ltd.
47 Pall Mall,
London, S.W.1.

Reykjavík, 2. apríl 1951.

Góði vinur:

Ég þakka þér bréf þitt og þykir leitt að heyra, að þú skyldir verða veikur suður í Madrid. Við því er ekki að gera, enda skilst mér, að það muni ekki hafa verið mjög langvinnt og umsögn Londonarlæknisins vísi til þess, að ekki þurfi að hafa áhyggjur út af þessu.

Héðan er fátt að segja. Á síðustu dögum þingsins gerðist lítið. Í útvarpsumræðunum kom ekkert nýtt fram. Sama daginn og þinginu lauk fór ég til Noregs og var rúman vikutíma í þeirri ferð. Þar gerðist heldur ekkert. Fundurinn sjálfur var nauðaðmerkilegur og ég heyrði fátt nýtt sem mikilsvirði væri. Norðmenn tóku mér vinsanlega og Gísli Sveinsson bar mikla umhyggju fyrir mér. Groðinn við ferðina var að komast í nýtt umhverfi dálítinn tíma en beinn árangur enginn.

Áður en ég fór utan höfðu nokkur vandkvæði komið upp í samningnum við Lawson og félag hans. Það varð því úr, að Lawson fór vestur um haf til viðræðna við stjórn sína og um leið héldu flestir samstarfsmenn hans á brott. Átlunin var, að Lawson yrði ekki lengur burtu en ég, en raunin varð sú, að honum dvaldist lengur en átláð hafði verið. Kom hann ekki til Reykjavíkur aftur fyrr en á páskadag og tveir aðstoðarmenn hans nokkru síðar. Fór hann þann árangur, að aðalörðugleikanum virðist rutt í braut og virðist mér nú, sem menn séu orðnir sammála í megin atriðum, þó að nokkur atriði séu eftir, einkanlega varðandi réttarstöðu, skaðabætur og annað slíkt. Hefur Hans Andersen undanfarna daga setið í samningnum um þau atriði. Allt tekur þetta sinn tíma en þokast í rétta átt.

Þá hefur einnig staðið á því, að skilyrði sköpuðust fyrir útgáfu frílistans. Hafa hvorir borið aðra sökum, viðskiptamálaráðuneytið og skrifstofa ECA hér. Um það skal ég ekki dæma, á hverjum hefur meira staðið, en mér skilst, að öðrugleikarnir séu að hverfa svo að hægt muni vera að gefa frílistann út einhvern allra næstu daga.

Enn er óvíst hvað verður um vinnustöðvarnir. Alþýðusambandið og Alþýðuflokkurinn reyna af öllum kröftum að koma þeim á og okkar menn henglast með. Um daginn vildu þeir í

Herra atvinnumálaráðherra
Ólafur Thors.

verkalyðsmálanefndinni - mér skilst einkum Gunnar Helgason og Ólafur Björnsson - að Sjálfstæðismenn beittu sér fyrir miðlunartillögu í þá átt, að t.d. á 6 mánaða fræsti væri greidd vísitöluuppbót, sem svaraði 18 þúsund krónum en á umframlauð ekki neitt. Ég sagði, að hvað sem öðru liði væri ekki tímabært að koma fram með neina slíka miðlunartillögu á þessu stigi málsins. Hún mundi aðeins ýta undir kratana og láta þá halda, að Sjálfstæðismenn, og þar með ríkisstjórnin, ætluðu að láta undan. Sönsuðust menn á það í bili hvað sem síðar verður.

Vinnuveitendur hafa verið að herða samtök sín og þykjast nú vera hinir eindregnustu. Sumir eru þó linir, t.d. er full-yrst, að Sturlaugur Bóðvarsson á Akranesi hafi verið búinn að lofa að semja við kratana þar, en hefur nú lofað að gera það ekki. Hitt er skiljanlegt, að bæjarfélag Hafnarfjarðar með fyrirtækjum sínum semja eins og kratarnir vilja. Er erfitt fyrir Helga Hannesson að komast hjá því að semja við sjálfan sig.

Samstarfið innan stjórnarinnar hefur gengið friðsamlega enda ekki mikið á það reynt. Einhverjar sagnir eru um það, að Eysteinn eigi fyrir nokkru að hafa sagt, að menn yrðu að vera viðbúinir kosningum. Ekki veit ég enn í hvaða sambandi þetta á að hafa verið sagt, og ekki hefi ég orðið var við neina óvenjulega ókyrrð þeirra í stjórninni.

Við sendum þér á laugardaginn skeyti út úr síldarlýsis-sölu. Mér sýnist hæpið að selja meira magn fyrir en búið er að reyna samninga við Breta. Verksmiðjurnar telja raunar útilokað, að Bretar vilji borga viðunanlegt verð, en ekki er hægt að ganga fram hjá þeim án þess að reyna.

Ágreiningur kom upp milli síldarverskmiðja ríkisins og Richards bróður þíns út úr solu til Noregs. Er það hin eilífa deila um umboðsmann og hefi ég ekki viljað blanda mér neitt inn í það mál, enda tel ég að svo stöddu ekki tímabært að selja neitt til Noregs, sbr. það, er fyrir segir. Sjálfsagt hefur þú látið frá þér heyra um þetta mál löngu áður en þú færð þetta bréf. Skal ég því ekki ræða meira um það.

Tíðarfar er hér svipað og verið hefur og víðast hvar á landinu mikilir snjóar. Hér í Reykjavík hiti oftast undir frostmarki. Er snjór í banum að vísu orðinn lítill og þó er nú, þann 2. apríl, hríðarmugga. Vegna harðinda horfir enn á ný til vandræða á Austur- og Norðurlandi og hefur stjórnin samþykkt að hlaupa undir bagga um kostnað við flutning á heyjum til Austurlands.

Alltaf kemur eitthvað upp af málum, sem gott væri að þú værir við til ákvörðunar um, eins og nú síðast samningaumleitanir Kristjáns Einarssonar suður í Brazíliu um clearing-viðskipti. Kann að vera nauðsynlegt að gera slíka samninga, en Kristján hefur ekkert umboð til samninga og enga þekkingu á innflutningsmálum,

sem gerði honum mögulegt að undirbúa gerðir sínar af hokkru viti. Hefir því orðið að stöðva umleitningar hans á meðan málið er til frekari athugunar hér heima, m.a. það, hvort sérstakan samningamaðni skuli senda suður þangað.

Um Spánarviðræðurnar virðist mér allt gott að segja. Einungis skilst mér, að nokkur efi sé á því, að hægt verði að útvega nóg af hrognum, vegna þess hversu seint þau komu til sögu. Hitt er víst að miklir örðugleikar eru á því að kaupa vörur þaðan. Þetta þekkir þú miklu betur en ég og skal ég því ekki um það ræða. Hér fullyrða menn, að Lökvik taki provision af öllu, sem keypt er suður þar, og mælist að vonum illa fyrir.

Læt ég þetta rabb nægja í bili. Ég vonast til þess að þú dveljir suður þar þangað til þú hefur fengið verulega hvíld og býst því ekki við að sjá þig fyrr en að þessum mánuðamánuðum. Ég bið mjög vel að heilsa þinni ágætu konu og vona að ykkur lífi sé alltaf vel.

Með beztu kveðjum,

Reykjavík, 16. apríl 1951.

Góði vinur:

Ég þakka fyrir langt og ítarlegt bréf sem ég fékk nú um helgina.

Héðan er lítið markvert að segja. Helst tala menn um, og að vonum, hversu tíðarfarið er slæmt. Hér er enn hörkuvetur. Sumir segja að verið hafi 16 stiga frost hér í nótt, en menn vita með vissu að það hafi verið 8-9 stiga frost í morgun. Stórhrið hvað vera víða um landið og má nærri geta, að hjá mörgum er farið að þrengjast fyrir dyrum. Enn eru þó litlar fregnir af því en uggur í mönnum hvað framundan sé.

það mun
hafa verið
í landi

Vinnufriðurinn helst samilegur enn. Þó er yfirvofandi verkfall hjá starfstúlkum á ríkisspítölunum og öðrum slíkum stofnunum. Hefur verið reynt að ná sáttum með því að auka einhver hlunnindi án þess að bein grunnkaupshakkun kæmi til. Sú tilraun fór út um þúfur og er nú óvissa um, hvað til bragðs verður tekið. Verkfallsbrótt-Alþýðusambandsins hefur ekki leitt til neinnar niðurstöðu enn. Það herbragð að láta Hafnarfjarðarþæ semja við verkalyðsfélögin suður þar fór nánast út um þúfur, og hefur ekki orðið til þess að ýta undir aðra í verkfallsáformum.

Verkfallinu á Akranesi var frestað vegna ágreinings um það, hvort það væri löglega boðað. Ráðgert er að hefja það þann 19. ef félagsdómur segir það þá ekki óloglegt eða einhver önnur atriði koma til. Eins mun vera einhverjir fleiri staðir í undirbúningi með verkfall, en ekki sýnist það vera sérlega alvarlegt. Kommar bíða átekt; tala um í blöðum sínum að styrkja þurfi aðstöðuna og veita vinnuveitendum og ríkisstjórninni það högg, sem dugi til að drepa mótstöðuvilja þeirra í einu. Þúast má því við að kommar leggi með sitt lið fram síðar í vor og þá sérstaklega í sambandi við síldveiðarnar. Sannleikurinn er sá, að þó að allir kveini undan dýrtíðinni þá er lítill hugur í mönnum til verkfallsem g læt fylgja hér með, skilst mér vera samdar af professor Ólafi Björnssyni. Eins og ég mun hafa drepið á um

Sjálfstæðismenn í verkalyðsfélögunum þykjast vera milli

stein og sleggju. Á dögnum samþykktu þeir dálítið hæpna til-
lögu í Óðni. Um það mál er nú verkalyðsmálanefndin okkar að
ræða. Tillogurnar, sem ég læt fylgja hér með, skilst mér vera
samdar af próf. Ólafi Björnssyni. Eins og ég mun hafa drepið á um

Lfess:

Hr. atvinnumálaráðherra
Ólafur Thors.

daginn hefi ég reynt að draga úr tillögugerð þessari; veit ekki hversu lengi það stoðar.

Haldinn var Varðarfundur þegar "frílistinn" lá endanlega fyrir og þó áður en fullnaðarsvör fengust frá Bandaríkjamönnum. Þau eru naumast komin enn og er nú farið að hilla undir þau. Varðarfundurinn var undirbúningslítilill enda fásóttur. Björn Ólafsson hélt þar frumræðuna, en verzlunarmenn höfðu allt á höfðum sér, kvörtuðu undan peningaleysi, kredit-þrengslum hjá bankunum og of ströngum kröfum um fyrirfram-greiðslu á þeim vörum sem keyptar eru gegnum bankana. Hefi ég ekki verið á fundi í mörg ár þar sem öllu erfiðara, eða réttara sagt ómögulegt, var að koma vitinu fyrir mikinn hluta fundarmanna. Hinir skærri menn skömuðust sín þó fyrir frammistöðuna og niðurstaðan var sú, að samþykkt var ánægjufrýðing yfir aðgerðir flokksins, en einnig tekið úr tillogu hinna óánægðu nokkur hluti og samþykkt gegn okkar atkvæðum. Ánægja verzlunarstéttarinnar yfir fengnu frelsi gat sem sagt ekki minni verið þegar á skyldi reyna.

L. f. e.
Lobsins

Hjá ríkisstjórninni hefur lítið gerzt; samvinnan gengur skaplega en heldur ekki meira eins og þú þekkir. Ég mun í síðasta bréfi hafa dregið á orðróm um það, að einhver ókyrrð væri í Framsóknarmönnum. Fulllyrt er að Eysteinn Jónsson hafi á einhverjum þröngum fundi, ~~sagt~~ sagt, að menn þyrftu að vera búnir við kosningum hvenær sem væri. Framsóknarmenn úti um sveitirnar væru óánægðir, og gæti því verið réttara fyrir flokkinn að fara í kosningar áður en óánægjan grafi um sig heldur en að bíða. Hermann á að hafa þegað þegar þetta var sagt og var það tekið svo sem hann væri þessu ekki sammála. Allt er þetta of ógloggt til að með það megi fara frekar, en ég hefi heyrt það úr fleiri áttum og Pétur Ottesen segist fullviss um að þetta sé í höfuðatriðum rétt. Hinsvegar hefi ég sem sagt ekkert orðið var við neina sérstaka ókyrrð innan stjórnarinnar.

Erfiðleikar munu hafa verið á því fyrir Framsóknarmenn að koma sér sama um frambjóðanda í Mýrarsýslu og varð það ofan á að velja Andrés í Síðumúla. Við höfum sagt Péttri að við verum reiðubúnir að koma með honum á fund til útnefningar á honum uppfrá, hvenær sem hann vilji.

Samningarnir um varnarmálin þokast áfram en ganga þó heldur hægt. Þetta er orðið svo langt mál, að óhjákvamilega hlýtur að taka alllangan tíma að átta sig á öllum atriðum. Gengur einnig í þessu eins og annarsstaðar, að við íhugun / ²⁰ rekast menn á vafaatriðum, sem verður að fá úr skorið hvað í felist, áður en lengra er haldið. Þó geri ég ráð fyrir að nú

a
næstu daga dragi til úrslita um afstöðu í þessum málum og hefi ég ekki séð ástæðu til að draga ákvörðun til þinnar heimkomu, þar sem ég veit að þú ert okkur sammála í öllum meginatriðum. Tel ég einnig þessvegna ástæðulaust að farlað gera þér grein fyrir vafaatriðunum, sem hvort eð er geta breytt dag frá degi. Hinsvegar gæti verið gott í þessu sambandi, sérstaklega ef þingið verður kvatt saman eins og frekar má búast við, að að vita hér um bil hvenær þú er von. Ég vil þó taka fram að ég er ekki að ýta á eftir þér. Mér finnst um að gera að þú takir þér þá hvíld sem þú þarfnast svo þú verðir hress á eftir.

Læt þetta duga í bili. Vona að þér og þínum lífi vel. Bið sérstaklega að heilsa Ingibjörgu og öðrum skyldmönnum ef þau eru nærstödd.

Með bestu kveðjum,

Reykjavík, 5. apríl 1951.

Heiðraði vinur:

Ég þakka þér fyrir bréfið á dögunum og vonast til þess, að þér og þinni fjölskyldu lífi vel og að þið séu búin að koma ykkur samilega fyrir.

Ástæðan til þess að ég skrifa þér er, að ég vildi biðja þig um að láta starfsmenn sendiráðsins, og þá helst Eirík Benedíkz, sem er kunnugur á söfnum, gera dálítið fyrir mig. Ég hefi hug á því að safna saman því, sem sagt hefur verið um hernaðarþýðingu Íslands. Sumt af því höfum við undir höndum, eins og ummæli Churchills í endurminningum hans, ummæli hernaðarsérfræðingsins ameríska, Baldwins, en þar fyrir utan er í fjölda bóka, bæði um síðustu styrjöld og frá fyrra stríðinu, vikið að þessu efni.

21
L. líklegrum
bókum

Ég hefi t.d. í huga ummæli þýzka herfræðingsins Haushofer, sem Baldwin vitnar í, ummæli þýzka admiralsins, von Wegener, sem í bók sinni "Die Seestrategie des Weltkrieges", sem gefin var út 1927 ~~og~~ vikið að þessu efni, enska admiralsins, sem skrifaði um fyrri styrjöld og ég kem ekki fyrir mig hvað heitir, en hann mun einnig hafa á þetta minnst, og þannig mætti lengur telja. Kunnugur maður, sem þetta skoðar á bókasöfnum getur auðveldlega fundið helstu staðina á skömmum tíma með því að flætta upp uppslættarorðum, og vildi ég nú fara þess á leit, að þú beiddir Eirík Benedíkz að ganga í þetta.

L. listu

Þá væri einnig mjög mikilsvert ef hann athugaði, hvort í brezkum söfnum væri til þingtíðindi frá Kominternfundum haustið 1920, þar sem Lenin á að hafa sagt eitthvað um hernaðarþýðingu Íslands. Við höfum látið leita að þessu í Bandaríkjunum en ekkert fundið þar. Ef til vill er þetta til í Bretlandi og jafnvel þótt þetta sé til á rússnesku ætti að vera auðvelt að finna það. Hugaanlegt er einnig, að starfsmenn í upplýsingaþjónustu Atlantshafsbandalagsins hafi einhver gögn um þetta efni og geti Gunnlaugur Pétursson athugað það þá.

Herra sendiherra
Agnar Kl. Jónsson,
L o n d o n.

Ég bið þig sem sagt um að láta ganga í þetta og væri mér mikil þökk í því ef þú getir sent mér eitthvað heim um þetta við fyrsta tækifæri, helst með næstu flugferð.

Bið að heilsa allri fjölskyldu þinni og starfsfólki sendiráðsins.

Með bestu kveðjum,
þinn einlagur,

Icelandic Legation
17, Buckingham Gate
London, S.W.1.

TELEPHONE: VICTORIA 5337-8

30. X. 1951.

Goði vinur,

þakka þér bréf þitt í síðasta
stjórnarþósti, sem átti að vera kominn
hingað síðastliðinn þriðjudag en lýndist
og komst ekki í okkar hendur fyrr en á
föstudagskvöld.

Það var því ekki langur tími til
stefnu, laugardagurinn var gagnslaus,
en á mánudagsmorgun fór ég strax á
stúfana til að reyna að hafa upp á
ályktuninni, sem heitir vort fullu nafni
"Third Communist International. XIIth
Plenum of the Executive Committee of
the Communist International: Theses
and Resolutions." 1931.

Ég held að ég sé búinn að koma í
allar raundar og rauflekkottar bóka-
búdi og klúbba í London til þess að
fá eintak af þessum bókling. Allir,

sem ég hitti Rönradur við hann, en voru merki
lega sammála um, að ómögulegt myndi að
þa í eintak, því að upplagid hefdi eyðilagnt
í loftfaris. Var mér sagt, að FLOKKURINN
altri ekki eintak til og að una ráðið væri að
fa að lesa bókina í British Museum. Ég
þurfti ekki að láta segja mér þetta, því
að þangað fór ég fyrst af öllu til þess að
fa titilinn

Nú vildi svo skriflega til, að eintak
British Museum var í útláni þegar ég kom
þangað og þurgtur sa, sem það hafði, þann
túr með Jesúshári og Jidasarshegg og tvo
skítugur að manni kiliadi vil að koma,
hálagt honum) var tregur til að lofa mér
að glugga í það. Þó lét hann til leiddast
og hrípaði ég niður þar notur, sem fylgja
fer með, milli þess Dónian þóttu þurfa
að fletta upp í því.

Þetta tók svo langan tíma, að ég gat
ekki látið velrita neitt af þessu því að
stúlkurnar voru farnar þegar ég kom
loks aftur upp í stúdíó og verðeg að
biðja þig afsökunar á því.

Audritad varð ég að fara yfir þetta
á mesta hundavati, en ég held þó að ég
hafi náð mestu af því ólm máli skipti,

enda þótt snubbótt sé framsetningin.

Ufirlæitt finnd mér þlagg þetta hund-
stærkilegt og efast er um að þeir gelli roðið
það að nokkru gagni.

Um afslöðu kommúnista flokka hinna
lýmsu landa til flokksins í ÚSSR. og hvegi
falað beint. Allar kvátningar, úskoranir
og ákvæðanir eru í nafni E.C.C.I., en
í þeirri nefnd eru menn úr mörgum löndum,
t.d. Finnlandi, Kína, Japan oft.

A Norðurlönd og Island þá og hvegi
minnst.

Vona er að rótur þær sem er sendi
gefi nokkra hugmynd um þéran þótt
sundurlausar séu.

Eg hefi líka getað fengið við, eftir
grenslanina um hvernig þýðingun hlanda,
mest vegna þess að lestrarsalurnir í
British Museum hefir verið lokadur vegna
viðgerða og salur þá sem notaður er nú
á meðan tekur ekki nema nokkrar kvátur.
Eru útlán þangað svo takmörkuð, að þeir
layfa aðeins sex skráður á kyft á dag.
Eg skal þó kvata þessu eftir mátti.

Hagnús Kjúmi sendi mér bók Hinriks
Óttossonar og hefi eg verið að grenslast
eftir því hjá tautum og strum. Hvort þeir
kannist nokkuð við rætur Lenins, en svo
virðit sem enginn hafi neitt um þetta
heyrst, eða jafnleitt neina rætur í þessu
átt. Eg hefi þó fengið loford um að vera
kyntur á næstunni fyrir fyrri ritstjóra

sem fylgdi á sínum tíma vel með öllum
orðum og gerðum kommúnista og var, að
því að ságt er, handgenginn þeim. Verður
fróðlegt að sjá hvort hann kannast við
þetta.

Eg sendi þér einnig níu photocostat myndir
af grein Hlennris Óttóssonar, sem berlist
í þinglíðindum 2. Internationale og þú
fekktir í enskri þýðingunni í sumari sem
leiddi. Það getur verið gott að hafa myndir
af originalnum.

Með bestu kveðjum til þíkkar Sjöunnar
þeir eirl.

Eiríkur Benediktsson.

London 6. marz 1951.

Kæri ráðherra,

Ferðin hingað til London gekk allgreiðlega, við vorum alls tæpa fjóra sólarhringa á leiðinni, og má segja, að allt hafi farið vel, enda þótt Ólöf og mamma hafi verið laenar, begar við fórum af stað. Á skipinu veiktist Áslaug litla í eyranu og þurftum við við komuna hingað því að byrja á að leita læknis handa henni. Ég vona nú, að hún sé á sæmilegum batavegi, enda þótt eyrað sé ann ekki orðið gott.

Strax eftir komu mína hingað afhenti ég Foreign Office afritið af trúnaðarbréfi mínu og var mér tilkynnt, að konungur mundi geta tekið á móti mér s.l. föstudag, eða tæpri viku eftir komu mína, en síðar var því frestað, vegna smá lasleika hans og er dagurinn nú ákveðinn næstkomandi fimmtudag 8. marz.

Annars er ég búinn að heilsa aðalforstjóra Foreign Office og nokkrum öðrum yfirmönnum þar, sem við höfum með að gera. Í vikulokin byrja svo hinar óhjákvæmilegu heimsóknir til diplomatanna og embættismanna í ráðuneytunum.

Þessa dagana hefi ég notað til þess að kynna mér ýms málefni í sendiráðinu og lesa skjalaböggla. Eins hefi ég verið að kynna mér ástand hússins og hvaða ráðstafanir gera þurfi til þess að koma því í viðunandi horf, en á það skortir því miður verulega, svo sem þér mun ekki alls-kostar ókunnugt um. Gunnlaugur var búinn að koma tveimur Herra utanríkisráðherra

Bjarni Benediktsson,

R e y k j a v í k.

efstu (íbúðar) hæðunum í gott lag, en þar voru klæðaskápar í öllum stofum jafnt setustofum sem svefnstofum og er óumflýjanlegt fyrir mig að láta fjarlægja þá úr aðalsetustofunni. Eldhúsið þarf líka að endurbæta verulega, eins og Gunnlaugur Pétursson var búinn að skrifa um, og aðalviðhafnarstofuna þarf líklega að mála áður en húsgögn koma þar, en ég er þegar byrjaður að athuga um þau, og mun ekki veita af tímans vegna, ef húsið á að vera í nothæfu lagi fyrir 17. júní, sem mig langar mikið til. Borðstofuhúsgögn eru komin og eru smekkleg. Diskar, glösa og silfurborðbúnaður er alveg nýkomið og er tvennt hið fyrrnefnda mjög vel viðunandi.

Ég get ekki annað sagt en húsið hér sé á ágætum stað og vel sæmandi fyrir Ísland, þótt það sé erfitt til íbúðar með alla hina mörgu stiga. Ég er viss um, að við munum kunna vel við okkur í því og í Englandi yfirleitt. Allir, sem við höfum hitt, hafa tekið okkur vel og viljað greiða götu okkar. Næg verkefni eru hér að því er störfin í sendiráðinu snertir, og starfsfólkið traust. Ég vona því, að okkur hérna takist að vinna að hagsmunum Íslands á viðunandi hátt. Allt er undir því komið, að hægt sé að varðveita friðinn í heiminum, og vonandi að Atlantshafsbandalaginu takist, að ná því markmiði, sem því er ætlað í þessu sambandi.

Ég skal svo ekki hafa þetta lengra að sinni, en mig langar til þess að ljúka þessu bréfi með því að þakka þér hið góða samstarf okkar undanfarin ár og þá vináttu, sem þú hefur sýnt mér í því.

Með beztu kveðjum,

þinn einlægur,

Agnar

Reykjavík, 22. október 1951.

Góði vinur,

Það er langt síðan ég hefi nokkuð heyrt frá þér um hvernig gengur eftirgrennslan þín á gögnum um hernaðarþýðingu Íslands. Vona ég samt, að þú haldir athugun þessari áfram, því að mér þykir miklu skipta, að við öflum okkur heildaryfirlits um það, sem um þetta hefur verið þitað.

Að þessu sinni vildi ég þó biðja þig um að athuga annað atriði fyrir mig, og það er, hvort þú getir aflað ályktunar 12. þings Komintern, sem sennilega hefur verið haldið á árinu 1932 eða þá einhverntíman 31. Ef þarna er um langt mál að ræða, vildi ég biðja þig að fara yfir það og sjá, hvort nokkuð er í því, sem þú eldir sérstöku máli skipta og þá auðvitað einkanlega um afstöðu kommunistaflokka utan Rússlands til flokksins þar. En ef ályktunin er stutt, getur þú e.t.v. afritað hana alla og sent okkur.

Þetta vildi ég biðja þig um að ganga í nú þegar, þannig að ég gæti fengið ávöxtinn af starfi þínu sendan heim ekki seinna en með flugvélinni, sem ventanleg er eftir vikutíma.

Ég vona að þér og þínu fólki líði vel. Bið að heilsa konu þinni og starfsmönnum sendiráðsins.

Með bestu kveðjum.

Herra sendiráðsritari Eiríkur Benediktsson

L o n d o n.

Letta sennilega
öllu heldur þú
frá hernaðarþýðingu
herra

Icelandic Legation
17. Buckingham Gate
London, S.W.1.

TELEPHONE VICTORIA 5337-8

12. apríl 1951.

Heiðraði vinur,

Ég leyfi mér að þakka fyrir
bréf þitt, dags. 5. þ.m., viðvíkjandi
söfnun á gögnum um það, sem sagt hefur
verið um hernaðarþýðingu Íslands og
hefur Eiríkur Benedíksz nú þegar hafið
rannsókn á bókum og ritum í British
Museum.

Ég vonast til þess að hægt
verði að senda þér heim mjög fljótlega
eitthvað, sem má að gagni koma í sam-
bandi við þetta mál, en sendi þessar

Herra utanríkisráðherra
Bjarni Benediktsson,
R e y k j a v í k.

línur eingöngu til bráðabirgða til
þess að láta þig vita, að bréf þitt
er komið og söfnun gagnanna hafin.

Með bestu kveðjum til þín
og fjölskyldu þinnar fá okkur Ólöfu,
þinn einlægur,

Agnar K. Jónsson

London 17. apríl 1951.

Góði vinur,

Sendiherra skrifaði mér víst um daginn til bráða-
birgða út af söfnun heimilda um hernaðarbýðingu Íslands.

Ég hefi nú settið um það bil heila viku í British
Museum og flett upp í bókum og leitað, en hefi enn sem komið
er orðið fyrir nokkrum vonbrigðum um árangur.

Er víst best, að ég skýri mér frá hvernig ég hefi
háttað verkinu, svo að þú sjáir betur hvað gert hefur verið.

Ég hefi fyrst tekið fyrir tímabilið 1914 til 1920
og til þess að fá þau rit, sem líklegust þykja, hefi ég slegið
upp í efnisskrá (Subject index) British Museum undir fyrir-
sögnunum: Military Science, Strategy, War on the Sea, War in
the Air, Naval bases, Air bases, History of the 1914-18 war,
European Politics og nokkrum fleiri "headings". Hefi ég því
næst fengið þær bækur, sem safnið á um þessi efni og auðvitað
notað registur þar sem þau finnast, en þótt undarlegt megí
virðast eru þau oft mjög léleg í bókum frá þessum tíma og í
þýzkum og frönskum bókum eru hér um bil undantekningalaust
engin registur. Gerir þetta verkið erfiðara og tímafrekara.

Ég hefi þó komist til að fletta upp í á þriðja
hundrað ritum um þetta tímabil og aðeins fundið Íslands getið
í tveimur þeirra, þ.e. Harper's Pictorial Library of the
World War, Vol. IV (The War on the sea, bls. 90-91). Er þar
minnst á Ísland, sem stöð í hafnbannslínu Breta gegn Þjóð-
verjum. Segir þar svo: "After the middle of the year 1915,
as the menace of mine and submarine increased the patrolling
vessels were withdrawn still further and lines established
to the north-westward of Scotland and Orkneys, blocking the
north-about steamer route on the line to Iceland".

Herra utanríkisráðherra
Bjarni Benediktsson,
Reykjavík

Sama er sagt í Frothingham, Naval History of the World War, Vol III, bls. 76, og Wegener, Seestrategie (sbr. brét þitt til sendiherra).

Ég er sem von er mjög óánægður með þessar eftirslægjur, en lærður maður í British Museum, sem verið hefur hjálplegur, segist ekki vera neitt hissa á þessu, því að í efni sem þessu verði maður að leita árangurs "by process of elimination". Kann þetta rétt að vera, en skemmtilegra væri þó, að þáu tímabil, sem eftir eru að fara í gegnum, sýndu meiri uppskeru.

Ég hef orðið að hætta verkinu um stundar sakir, því að hér í sendiráðinu eru einhver ósköp að gera. Sendiherra er í Hollandi að afhenda embættisskilríki sín, Gunnlaugur er á kafi í NATO og kemst ekki yfir það allt og einhver verður að vera á skútunni. Lagast þetta vonandi bráðlega og get ég bá byrjað aftur.

Mér þætti þó vænt um, ef þú vildir láta mig vita, hve nákvæm citöt þú vilt fá af þeim stöðum, sem finnast um Ísland og eins ef þér dytti í hug "headings" sem leita mætti undir og mér kynni að hafa skotizt yfir.

"Venio nunc ad nomen aureum" eða "Lenin, sem ríkti í rauðum heim". British Museum á þingtíðindi annars internationale frá júlí/ágúst 1920. Hefur rússnesku specialisti safnsins gert mér þann greiða, að slá upp í registri og fletta í þeim, en ekki segist hann hafa getað fundið, að Lenin hafi sagt þar neitt um Ísland. Starfsmaðurinn benti mér þó á eitt, sem getur skýrt málið. Auk sjálfra þingtíðindanna var gefið út rit, sem á að vera "shorthand" skýrsla um allt, sem á fundum þessum hefur verið sagt, en í formála ritains barma kömmarnir sér yfir því, að einungis hafi verið hægt að fá tvo eða þrjá hraðritara, sem kunnu þýzku, einn eða tvo til að taka niður á frönsku, en engan á ensku. Hafi þessir menn ekki haft við að taka niður vísdóminn og séu því víða eyður í ræðum og hafi

sumar jafnvel fallið alveg niður. Gæti þetta ef til vill verið skýring á því, að ummæli Lenins um Ísland hafi ekki fundizt neinstaðar.

Ekki er þó alveg útilokað, að Isvestia eða Pravda kunni að hafa minnst á þetta, en eintak British Museum af blöðum þessum frá júlí til ágúst 1920 er mjög glöppótt, svo að hér er ekki hægt að ganga alveg úr skugga um þetta. Segja þeir, að eintak Library of Congress sé fullkomnara en það sem hér er til.

Þá er loks eitt í sambandi við þessa kommasamkundu 1920. British Museum á rit, sem þá var gefið út og hefur að geyma ávörp og skýrslur legáta úr ýmsum löndum. Þar finnst meðal annars stutt skýrsla Mr. Siemsen-Óttossonar á rússnesku um sósíalísmann á Íslandi. Er ég að láta þýða hana og vonast til að geta sent þér hana með næsta pósti.

Með beztu kveðju,

þinn emb.

Einiku Benediktz.

Islandic Legation
17, Buckingham Gate
London, S.W.1.

TELEPHONE: VICTORIA 5337-8

29. október 1951.

Heiðraði vinur,

Mér bykir rétt að senda þér örfáar línur til þess að láta þig vita um heilsufar forseta okkar. Hann var skorinn upp í s.l. viku fyrir þessari meinsemd, sem hefur þjáð hann undanfarin ár og gekk uppskurðurinn vel. Honum var lokið á þremur kortérum og sögðu lækarnir mér á eftir að frá læknisfræðilegu sjónarmiði hefði alveg tekizt að ná fullum árangri með aðgerðinni. Síðan hefur líðan forseta verið mjög góð, hann hefur sofið vel, engan hita fengið og virðist vera mjög hress og glaður í bragði, en ég hef heimsótt hann svo að segja daglega.

Hinn brezki læknir hans gerir ráð fyrir því, að spítaladvölin þurfi að vera allt að 3 vikur, en síðan gerir forseti ráð fyrir um tveggja vikna hvíldardvöl

Herra utanríkisráðherra

Bjarni Benediktsson,

R e y k j a v í k.

hér við suðurströnd Englands, en um það hefur hann ekki viljað taka neina ákvörðun ennþá, enda þótt Ólafur Helgason hafi verið að reyna að fá hann til þess.

Þetta hefur því allt saman farið eins vel og frekast var á kosið og vonandi heldur forseta áfram að batna fljótt og vel.

Nú eru kosningarnar hér nýlega afstaðnar með góðum sigri íhaldsmanna og hefur þú sjálfsagt haft fréttir af því öllu í blöðunum heima. Ég sendi þér bó í sérstöku umslagi Times frá laugardeginum en þar er fylgiblað með yfirliti yfir kosningarnar og er fróðlegt að bera saman atkvæðatölurnar í einstökum kjördæmum miðað við kosningarnar snemma á árinu 1950, en yfirleitt hefur fylgi Labour minnkað í kjördæmunum en íhaldsmanna vaxið, þótt það hafi ekki nægt til þess að íhaldsflokkurinn fengi stærrí meiri hluta en raun ber vitni. Eins leyfi ég mér að leggja með til gamans Sunday Times frá því í gær, en þar eru nokkrar ágætar greinar um kosningarnar ekki sízt forystugrein blaðsins.

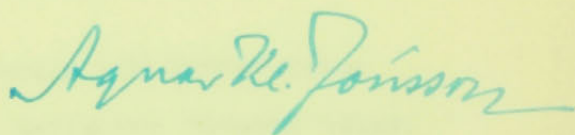
Ég leyfi mér einnig að senda þér eintak af Lögfræðingatalinu, eins og ég orðaði við þig, þegar þú varst hér í sumar. Að vísu veit ég, að þú hefur

- 3 -

fengið eintak af lélega pappírnum en ég kann betur
við, að þú eigir bókina á svolítið skárri pappír og
bið þig því vinsamlegast um að biggja þetta eintak
frá mér.

Með bestu kveðjum til ykkar hjónanna,

þinn einlægur,

SENDIRÁÐ ÍSLANDS

Ref:

London 29. maí 1951.

Góði vinur,

Eins og ég get um í niðurlagi bréfs míns frá 17. apríl sendi ég hér með býðingu á skýrslu herra "Simsen-Ottossonar" um socialismann á Íslandi. Býðinguna hefur gert starfsmaður í slafnesku deildinni í British Museum og er fullyrt, að hún sé sönn og rétt í alla staði. Vona ég, að þú afsakir drátt þann, sem orðið hefur á að senda býðinguna, en hann hefur stafað af óviðráðanlegum ástæðum, sem voru veikindi þess manns í British Museum, er hefastur bótti til að vinna verkið.

Svo sem ég skýrði frá í áður nefndu bréfi mínu hafa því miður orðið óhjákvæmilegar tafir hjá mér við að halda áfram að leita í bókum í British Museum, en nú er ég byrjaður aftur á því verki og vonast til að geta sent hér jafnóðum og eitthvað finnst.

Með bestu kveðjum,

þín uml.

Girius Benediktz.

Herre utanríkisráðgjafi

Bjarni Benediktsson,

Reykjavík.

Socialism in Iceland

Iceland is, after England, the largest island in Europe, but its population amounts to only 100,000. About a thousand years ago there was a population twice as large, but famine, earthquakes, epidemics, eruptions of volcanoes and the tyranny of foreigners (Danes) resulted in the fact that in 1783 there were only 15,000 inhabitants left on the island. No wonder that a people which had endured so much became stubborn and conservative. In spite of all this, literature flourished in Iceland and the Icelanders were always a cultural people, one of the most cultured peoples of Europe. Conservative and nationalist traditions are very firmly embedded in the environment of the Icelandic population, as the majority of them are descendants of immigrant Norman and Celtic aristocrats and heads of tribes. The Icelanders considered themselves the best and noblest nation in the world, because they were able to preserve the Old Scandinavian language, while the other Scandinavians, not proving able to preserve themselves against foreign and often harmful influences, forgot it.

In the beginning of the present century some young Icelandic idealists became imbued with socialist ideas in Denmark. Their preaching of socialism and communism, however, had no success in Iceland. Coming up against the fanatically-minded, the patriots, they suffered defeat.

Several years ago the workers in the towns and villages began to organise themselves, but their activity had nothing in common with socialism. All their politics, efforts and energy were exclusively directed against the Danish rule. They demanded independence and self-determination.

In 1915 one of the leaders of the National Party provoked a split in the party. Several of its members

decided to raise the banner of socialism. They organised from the trade unions and workers' associations the United Labour Union of Iceland (Altusdusamband), and began to publish their own weekly paper. This did not have any particular influence, but all the same thanks to it the Union received several seats in some local councils.

In 1917 was founded the Socialist Federation (Jafnadrarmannafielky). Its purpose was the guidance of the policy of the Labour Union. A large number of the members of the Federation were simultaneously members of the Union also. Financial difficulties arose for us, and members of the party of separatists (nationalists) fought against us as traitors and even demanded judgement on us for high treason.

It has not been possible in the last year to count the number of our members, but I think that without exaggeration it can be taken roughly as about four to five thousand. Taking into consideration the fact that the party has been in existence only five years, I think that this is a satisfactory result.

In October 1919 we founded a daily paper and some of the leaders of the party gave up their last money for the creation of the necessary fund. I should think that now (I left Iceland on June 20th) the paper is being printed in an edition of 2,000 copies. In addition, we publish a weekly paper in Akureyri, the chief town of the Northern coastal region. We have to struggle with money difficulties, and we fear that for this reason it will be necessary to discontinue the publication of the daily paper.

The organisations of Iceland do not belong to any International, but the Socialist Federation, at any rate, is revolutionary-minded, and its organ is fully communistic. Of course, we take part in parliamentary activity, but capi-

talism in Iceland is becoming stronger and stronger,
and we lose votes at nearly every election.

Nevertheless, we hope for better times. When
revolution breaks out in England, we too will raise the
red banner of the revolutionary proletariat.

In the name of my Icelandic comrades I bring
to their Russian comrades gratitude for the victory which
they have gained. We are in complete and unconditional
sympathy with you and with our communist comrades all over
the world. Long live world revolution.

Kh. Simsen-Ottosson.

Moscow, July 28th, 1920.

Þýðing úr: Papers presented to the 2nd Congress
of the Communist International 1920.

Socialism in Iceland.

Iceland is, after England, the largest island in Europe, but its population amounts to only 100,000. About a thousand years ago there was a population twice as large, but famine, earthquakes, epidemics, eruptions of volcanoes and the tyranny of foreigners (Danes) resulted in the fact that in 1783 there were only 18,000 inhabitants left on the island. No wonder that a people which had endured so much became stubborn and conservative. In spite of all this, literature flourished in Iceland and the Icelanders were always a cultured people, one of the most cultured peoples of Europe. Conservative and nationalist traditions are very firmly embedded in the environment of the Icelandic population, as the majority of them are descendants of immigrant Norman and Celtic aristocrats and heads of tribes. The Icelanders considered themselves the best and noblest nation in the world, because they were able to preserve the Old Scandinavian language, while the other Scandinavians, not proving able to preserve themselves against foreign and often harmful influences, forgot it.

In the beginning of the present century

some young Icelandic idealists became imbued with socialist ideas in Denmark. Their preaching of socialism and communism, however, had no success in Iceland. Coming up against the fanatically-minded, the patriots, they suffered defeat.

Several years ago the workers in the towns and villages began to organise themselves, but their activity had nothing in common with socialism. All their politics, efforts and energy were exclusively directed against the Danish rule. They demanded independence and self-determination.

In 1915 one of the leaders of the National Party provoked a split in the party. Several of its members decided to raise the banner of socialism. They organised from the trade unions and workers' associations the United Labour Union of Iceland (Altusausamband), and began to publish their own weekly paper. This did not have any particular influence, but all the same thanks to it the Union received several seats in some local councils.

In 1917 was founded the Socialist Federation (Jafnadrarmannafielky). Its purpose was the guidance of the policy of the Labour Union. A large number of the members of the Federation were simultaneously members of the Union also. Financial difficulties arose for us, and members of the party of separatists (nationalists)

fought against us as traitors and even demanded judgement on us for high treason.

It has not been possible in the last year to count the number of our members, but I think that without exaggeration it can be taken roughly as about four to five thousand. Taking into consideration the fact that the party has been in existence only five years, I think that this is a satisfactory result.

In October 1919 we founded a daily paper and some of the leaders of the party gave up their last money for the creation of the necessary fund. I should think that now (I left Iceland on June 20th) the paper is being printed in an edition of 2,000 copies. In addition, we publish a weekly paper in Akureyri, the chief town of the Northern coastal region. We have to struggle with money difficulties, and we fear that for this reason it will be necessary to discontinue the publication of the daily paper.

The organisations of Iceland do not belong to any International, but the Socialist Federation, at any rate, is revolutionary-minded, and its organ is fully communistic. Of course, we take part in parliamentary activity, but capitalism in Iceland is becoming stronger and stronger, and we lose votes at nearly every election.

Nevertheless, we hope for better times. When revolution breaks out in England, we too will raise the red banner of the revolutionary proletariat.

In the name of my Icelandic comrades I bring to their Russian comrades gratitude for the victory which they have gained. We are in complete and unconditional sympathy with you and with our communist comrades all over the world. Long live world revolution!

Kh. Simsen-Ottosson.

Moscow. July 28th, 1920.

OSLO

31/5. 1951.

Góði vinur.

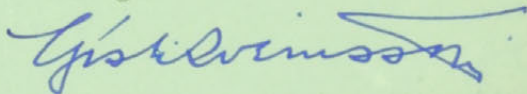
Þakka bréf þitt. Keypt er það, sem þú óskaðir, kostaði alls sákv. hjál. miða. Það sendist nú hér með (í stj.p.). Ált í lagi. Auðvitað mátt þú alveg eins greiða í ísl. mynt seinna.

Eftir því, sem þú greinir, mun ég gegna embættinu út júní eða eftir atvikum, og ef "millibil" verður, er Har. Krøyer sem chargé, og þarf Bjarni ekki að koma fyrir en í júlí þess vegna (ég kom hingað í júlí á sínum tíma, skipaður frá 1. júlí 1947). En ég verð að játa, að ég get ekki ábyrgst, að ég "flýi land" hér nákvæmlega á þeim tíma, eða t.d. litlu seinna, vegna ýmsl. flutningsútbúnaðar eyc., enda skil ég satt að segja ekki, hvað hann er að fara í þessu (sem er okkar á milli privátsíma), að ég megi ekki vera honum neitt samtímis í Noregi eða Oslo - og við erum góðkunnngjar, og ég, eins og kunnugt er, allra mahna loyalastur. Ég hélt vissulega, að hann myndi þvert á móti heldur óska þess að vera litla stund "samtíða" mér hér, áður en hann taki við, svo sem til þess að fá ýmsar gagnlegar upplýsingar hjá mér, persónulegar og málefnalegar, sem bæði telst nauðsynlegt og ekki mun af veita - rétt á litid. Þú segir reyndar, að þetta sé "skiljanlegt" hjá honum, hvað átt þú við með því? - Vildir þú, vinur, segja mér í línu með þessu fyrstu ferð, alveg okkar á milli, hvað í þessu liggur, og ekkert þykkist ég út af þessu, öðru nær, en finnst það dálítið hjá kátlegt. -

Blessaður láttu mig vita, ef ég get gert ykkur smá-greiða meðan ég er hérna. Við hjónin eru tilbúin til þess.

Með bestu óskum til þín og þinna.

Þinn einlægur

E.S. - Átlar þú að skipa dóttur mína í fast skrifarastarf hér, þegar ég fer (sem reyndar ekki myndi af veita, ef sendiráðsritarinn á að vera "með annan fótinn" í Stockhólmi, sem ekki er sýnt, hvernig á að ganga, með al-ókunnugum og óvönum yfirmanni hér)? Eða vilt þú láta hana í ráðuneytið hjá ykkur? (Fer ekki Svanhildur Ól., gift?).

25/6. 1951.

OSLO

Góði vinur.

Þakka bréf þitt síðasta - og að þú (loksins) vildir láta dóttur mína Guðlaugu fá starf, þótt heima væri, en ekki hér, sem vel getur blessast, enda taldi ég, að hún hefði nú "unnið fyrir því" osfrv. Vona ég og, að þú sjáir um, að ég fái, eftir öll "dagsverkin", lífvænleg launakjör og svo sem sæmir, þegar ég er heim kominn (frá 1/7).

Peningarnir komu nkr. 150 -, og er ég tók mitt, átt þú eftir, geymt í umslagi í sendir. til þinnar ráðstöfunar, rúml. 46 nkr.

Þér til huggunar og harmaléttis get ég sagt þér, að ég var ekki vitund móðgaður við nafna þinn, þótt þessi barnaskapur yrði honum á. Við erum gamlir góðkunningjar, og þótt hann kveinki sér við að hafa mig hér til þess að mala sig við, tek ég ekki til þess, en hann mátti þó

alténd þekkja (eins og þú vitaskuld gerir),
hversu ég er loyal í öllu slíku. Ég hefi og
að sjálfsögðu kynt hann hér fyrir fram á
bezta hátt. Skrifaði ég honum og gott bréf,
án þess að nefna hitt, og hann síðan mér, og
hefi ég talið hentast, að við ræddum saman
í Khöfn, og tjáð honum, að þangað kæmi ég
fyrstu dagana í júlí. Hefi ég einnig talið
og tel mér ljúft að leiðbeina honum um ýmis-
legt starfinu viðkomandi, enda mun hann, spái
ég, eiga fult í fangi með það - og að starfa,
sem eftir atvikum er eðlilegt. Nú mun það
skeika að sköpuðu - og nóg um það.

Alment tekið er ég nú kominn út úr öllum
flokksböndum og mun eigi aftur í fara, en
hefi mína stefnu og "sympatíur" í lagi, og
fylgi þér í mestu, hvað sem öðru líður.....

Eftir nokkra hvíld einhversstaðar (sem er
nýnami fyrir mig, eins og þú veizt) hefi ég
áætlað, ef g.l., að koma heim með "Gullfoss"
frá Höfn 28/7.; heima í Rvík 2/8.

Með beztu kveðjum til ykkar frá okkur
hjónum og óskum góðra daga.

Þinn einlægur

LEGATION D'ISLANDE
STOCKHOLM

19. júlí 1951.

Heiðraði vinur,

Þakka þér mjög vel fyrir þínar
góðu undirtektir um að veita mér dýr-
tíðaruppbót, sem ég var að fá staðfest
í dag. Léttir það af mér miklu áhyggju-
efni.

Með kærum kveðjum og beztu óskum
til þín og fjölskyldu þinnar.

Þinn einlægur,

Herra utanríkisráðherra Bjarni Benediktsson,
Reykjavík.

Reykjavík, 3. apríl 1951.

Heiðraði vinur:

Ég þakka þér fyrir fallega bók, sem þú sendir mér á dögnum, og ég hefi haft ánægju af að lesa og skoða.

Ástæðan til þess að ég skrifa þér bréf þetta er sú, að áður en ég tek ákvörðun í málum þeim, er þar fjallar um, vil ég eiga kost á að ráðgast við þig privat, þ.e.a.s. án þess að það sem á milli fer þyrfti að liggja meðal embættisbréfa.

Ég hefi orðið þess var af bréfum þínum og viðtölum við starfsbræður mína, að þér þykja launakjör þín vera of lág. Skal ég ekki draga í efa, að tilkostnaður hafi mjög aukist. En bæði er að nokkurt samræmi verður um þetta að vera á milli allra Norðurlandanna og launin í Stokkhólmi eru enn hæst, og hitt að mér er mjög illa við að gera breytingu á launum með þessum hætti á miðju fjárlagaári.

Á mér dýnja ásakanir um of mikla eyðslu í utanríkisþjónustunni og er því eðlilegt, að ég vilji komast hjá að hækka laun á eigin spítur, heldur vilji láta þingið bera ábyrgð á launakjörunum með mér strax frá upphafi, enda er það eina ráðið til þess að halda skikki á eyðslu, að segja embættismönnum að þeir verði að una á fjárlagaárinu þeim fjárhæðum, sem þeir sjálfir hafa gert tillögur um. Þannig hygg ég að farið hafi verið að um ákvörðun launa við öll sendiráðin á Norðurlöndum, a.m.k. í því sem nokkru máli skipti. Þó er á það að líta, að slíkar breytingar geta orðið, að óhjákvæmilegt sé að taka tillit til, og vil ég ekki koma verr fram við þig í þessu en aðra. Sjálfsagt er því að athuga þetta mál, en þá verður það að gerast upp um leið og heildarkostnaður við sendiráðið er ákveðinn.

Nú er svo ákveðið í fjárlögum, að í Stokkhólmi skyldi aðeins vera sendiherra og tvær stúlkur, þ.e.a.s. ekki var gert ráð fyrir að hafa neinn sérstakan sendiráðsritara. Þetta var með vilja gert, því að skoðun mín var sú, að vellætti að vera hægt að komast af með einn sendiráðsritara sameiginlega fyrir Noreg og Svíþjóð og færi hann þá á milli, eftir því sem á þyrfti að halda. Það væri engan veginn víst í hvoru landinu hann skyldi hafa aðalaðsetur. Ég veit að vísu, að þú hefðir heldur kosið að hafa sendiráðsritara og hefur mér skilist, að þú teldir þá fært að láta aðra stúlkuna hatta störfum. Greinilegt er, að slíkt fyrirkomulag hlyti að auka kostnað við sendiráðið um 20-30 þúsund krónur.

Herra sendiherra
Helgi P. Briem,
Sendiráð Íslands,
Stokkhólmi.

Svo sem þú e.t.v. hefur heyrt er ráðgert að Bjarni Ásgeirsson verði skipaður sendiherra í Noregi einhverntíma í vor. Bjarni er að vísu ágætur maður en ekki vanur þessum störfum og má þessvegna búast við því, að sendiráðsritari verði bundnari við Oslo en ella hefði verið og a.m.k. tel ég ekki ráðlegt að kalla Harald Krøyer þaðan í bili. Mundi hann því fyrst um sinn undir öllum kringumstæðum vera búsettur í Oslo.

Niðurstaðan af þessum verður þá sú, að Stokkhólmur verður, að þessu leyti, verr settur en aðrir staðir. Það þætist að vísu upp með því, að þú ert maður í fullu fjöri, sem kannt til starf-ans og getur kallað til sendiráðsritarans í Oslo, hvenær sem á þarf að halda. Engu að síður vil ég ekki ráða þessu til lykta nema að hafa samráð við þig. Umfram allt bið ég þig að vera þess fullviss, að ég vil ekki gera þér lagra undir höfði en öðrum. Hinsvegar er mér kappsmál að ekki séu hafðir fleiri við þessi störf en brýnasta nauðsyn er til, enda hafði ég fullryrt við þingnefndir, að nægja mundi að hafa einn sendiráðsritara fyrir bæði Noreg og Svíþjóð.

Þá er einnig á það að líta, að hagara er að gera vel við starfsmenn er þeir eru fáir en margir. Þetta er atriði, sem hafa verður í huga og starfsmennirnir eiga að réttu að leggja nokkuð á sig þessvegna.

Öll þessi atriði vil ég biðja þig að athuga og síðan skrifa mér hreinskilnislega um þau. Eg vil ekki fyrirfram segja neitt um, hvort ég geti farið að tillogum þínum, en þér vil ég heyra áður en ég tek fullnaðarákvörðun. Nú má það ekki dragast að Sigurði Hafstað verði ráðstafað á einn eða anna veg. Helzt vildi ég taka hann hingað heim og setja hann til starfa hér í ráðuneytinu. Hann er hinsvegar eini maðurinn sem í bili væri hægt að láta þig hafa, ef það yrði ofan á, að óhjákvæmilegt væri að hafa sendiráðsritara í Stokkhólmi.

Af öllum þessum ástæðum vonast ég til að þú ritir mér í einkabréfi skoðun þína á þessum málum hið allra bráðasta, þannig að ég gæti t.d. í næstu viku tekið fullnaðarákvörðun um þessi mál. Út af fyrir sig væri mér mun þægilegra, ef hægt væri að komast af án sérstaks sendiráðsritara í Stokkhólmi í ár, og tekið yrði þá til athugunar að setja þar nýjan mann á næsta ári.

Eg vona að þér og fjölskyldu þinni líði vel.

Með beztu kveðjum,

Reykjavík, 8. janúar 1951.

Góði vinur:

Ég þakka bréf og samtál á dögunum. Svo sem á daginn var komið áður en mér barst bréfið hingað, varð ekki hjá því komist að gera þá ráðstöfun um Kaupmannahöfn, sem þar var aðvarað gegn. Er í sjálfu sér ekkert um það að segja. Ég geri ráð fyrir, að enginn sé sérstaklega hrifinn, heldur ekki sá er þangað á að fara, en eftir því sem um var að ræða, sýndist mér það tiltækilegasta úrræðið.

Áður en ég fór að heiman um miðjan desember hafði ég skilið það svo, að fastmælum væri bundið að þú fengir samileg eftirlaun ákveðin í fjárlögunum. Þegar til átti að taka varð þó ekki samkomulag um fjárhæðina og var því skotið á frest ákvörðun um eftirlaun þín og Gísla Sveinssonar. En samkvæmt því, sem mér hefur verið tjáð, er þó óruggt, að eftirlaunin verða greidd þegar samkomulag er orðið um þau í stjórninni. Um þetta hefur ekki frekar verið talað, en ég held að lagsta upphæðin, sem um hafi verið rædd þér til handa, sé 2/3 af sendiherralaununum eins og þau eru á-
erlendis
kveðin í launalögunum án staðaruppbótar/og risnu, en auðvitað með sömu dýrtíðaruppbót hérlendis eins og aðrir starfsmenn fá. Þetta er þó enn á umræðustigi, en, eftir ósk þinni, er

Hr. sendiherra
Jakob Möller,
Kaupmannahöfn.

er ut at

hraða ákvörðuninni, ef þú lætur mig vita, eða bíða
með að binda þetta fastmálum þangað til þú kemur
heim.

Með bestu kveðjum,
þinn einlægur,

7. ágúst 1951.

Góði vinur,

Í framhaldi af samtali okkar um bátttöku Tyrklands og Grikklands í Atlantshafsbandalagið, bykir mér rétt að skjóta því að þér, að sennilega er á þessu stigi ekki rétt að segja alveg berum orðum við fulltrúa þessara þjóða, að við munum styðja þér í bátttökunni en taka málaleitun þeirra hinsvegar mjög líklega, þannig að þér skilji, að ekki muni á okkur standa, en ákveðin skuldbinding er naumast tímabær að svo stöddu.

Ég vona, að þér og þinni konu og fylgdarliði öðru lífi vel.

Með bestu kveðjum,

þinn einlægur,

Herra borgarstjóri Gunnar Thoróðsen,
Sendiráði Íslands,
Kaupmannahöfn.

Reykjavík, 3. apríl 1951.

Góði vinur:

H. A. Thomsen landsretssagförer, hefur leitað eftir því um nokkurt skeið, að verða tengdur við sendiráðið í Kaupmannahöfn með svipuðum hætti, að því er mér skilst, og Krabbe hefur verið. Allir erum við sammála um, að á meðan Krabbe fæst til að tengja nafn sitt við sendiráðið, þurfi ekki á öðrum að halda með svipuðum hætti, og allir viljum við að Krabbe gegni þessu starfi sem lengst.

Hinsvegar er Hallgrímur Thomsen myndarmaður og hefur komið sér vel fyrir. Ég tel þessvegna skynsamlegt að nota sér starfskrafta hans þegar þar að kemur, ef um það verður samkomulag.

Hann skrifaði mér nýlega bréf um þetta mál og hefi ég svarað honum á þann veg, sem meðfylgjandi afrit sýnir. Ég taldi rétt að senda þér afrit bréfsins.

Ég vona að þér og fjölskyldu þinni líði vel.

Með bestu kveðjum,
þinn einlægur,

Herra sendiherra
Stefan Þorvarðsson,
Kaupmannahöfn.

Reykjavík, 3. apríl 1951.

Hr. landsrettsagförelur
H. A. Thomsen,
Kaupmannahöfn.

Ég þakka bréf yðar frá 6. marz s.l. og hef nokkuð
fhugað efni þess.

Á meðan Jón Krabbe er fánlegur til þess að gegna
núverandi starfi sínu er ekki tímabært að ráða nýjan
mann til sömu og svipaðra starfa, en vitanlega kemur ekki
til mála að af raðuneytisins hálfu verði ýtt á Jón
Krabbe um að hætta störfum, svo mikið gagn sem hann hefur
gert Íslandi fyrr og síðar.

Hinsvegar tel ég að gagn mundi verða af því að
nota starfskrafta yðar, ef þér viljið fórnna þeim greiðslu-
laust, sem mér skilst, þegar Jón Krabbe hefur horfið frá
sendiráðinu. Énn liggur það ekki fyrir og ekki mundi
tekin ákvörðun um að ráða nýjan mann til sendiráðsins á
þenna veg nema í samráði við sendiherrann. Ég ráðlegg
yður því að tala um málið við Stefán Þorvarðsson sendiherra
og mun ég þessvegna senda honum afrit af þessu bréfi mínu
til yðar.

Með bestu kveðjum,
yðar einlagur,

Reykjavík, 3. apríl 1951.

Heiðraði vinur:

Ég bið afsökunar á hversu lengi hefur dregist að skrifa og þakka þér fyrir framúrskarandi góðar og vinsamlegar móttokur í Oslo og fyrirgreiðslu, meðan ég dvaldi þar. Ég bið einnig að skila þakklæti til konu þinnar svo og Haraldar Krøyer.

Þá bið ég þig einnig við tækifæri að skila kveðju minni til utanríkisráðherra Lange og starfsmanna í utanríkisráðuneytinu er veittu mér fyrirgreiðslu, og þakka þeim þá vinsemi er þeir sýndu mér meðan ég var í Oslo. Samkonar kveðju hefi ég beðið Anderssen-Rysst um að flytja, en hann er nú á forum til Noregs, og er því ekki ástæða fyrir þgi að gera þér sérstakt omak um að koma henni á framfæri.

Ég hefi átt tal við Bjaran Ásgeirsson um það, hvenær hann gæti tekið við störfum í Oslo og hefur það orðið að samkomulagi okkar í milli, að hann gerði það einhverntíma um eða upp úr miðjum júní. Skilst mér að það sé í fullu samræmi við óskir þínar, enda mundir þú þá gegna störfum þangað til hann kemur til að taka við af þér.

Ég vona að þér og þínu fólki lífi vel.

Með bestu kveðjum,

Herra sendiherra
Gíslí Sveinsson,
Sendiráð Íslands,
O s l o.